

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 สามารถสรุป อภิปรายผล
และข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตาม
ขนาดสถานศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการ
จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มหาสารคาม เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

1. การนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 อยู่ในระดับมาก
2. การนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน
แตกต่างกัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 4,413 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 354 คน ซึ่งได้จากการ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางเครชีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 40) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 43)

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออก เป็น 3 ตอน มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ มาตรฐานประมาณค่า และปลายเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที t-test (Independent Sample)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 354 คน จำแนก เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 186 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 168 คน

2. การนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

ผลการวิจัย พบว่า การนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น ด้านแหล่งเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรบุคคล และด้านแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ

เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า

โรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมมีการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น ด้านแหล่งเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรบุคคล และด้านแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ

ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่า โดยภาพรวมมีการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น ด้านแหล่งเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรบุคคล และด้านแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน คือ ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่

ผลการวิจัย พบว่า การนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยรวม มีการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกด้านเช่นเดียวกัน

4. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ดังนี้

4.1 ด้านแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ พบว่า แหล่งเรียนรู้บางแห่งอยู่ไกลจากโรงเรียน และควรควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มากกว่านี้ ดังนั้นควรจัดทำเป็น CD สารคดีเพื่อประโยชน์แก่การเรียนรู้ของเด็ก และประหยัด

ค่าเดินทาง โรงเรียนและครูควรเน้นการนำแหล่งเรียนรู้มาบูรณาการประกอบหลักสูตร และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด เพราะจะทำให้เด็กได้เรียนรู้และสัมผัสกับธรรมชาติ

4.2 ด้านแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น พบว่า แหล่งเรียนรู้บางประเภทโรงเรียนไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณ เช่น ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ และแหล่งเรียนรู้บางแห่งอยู่ไกลจากโรงเรียนลำบากในการเดินทาง ดังนั้น ควรจัดสรรงบประมาณให้ทั่วถึง และควรจัดทำเป็น CD สารคดีเพื่อประโยชน์แก่การเรียนรู้ของเด็ก และประหยัดค่าเดินทาง

4.3 ด้านแหล่งเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรบุคคล พบว่า เด็กยังไม่เห็นความสำคัญของภูมิปัญญาของชุมชน และวิทยากรพิเศษในชุมชนมีไม่เพียงพอกับความต้องการของสถานศึกษา ดังนั้น ครูต้องช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดความตระหนักและสร้างจิตสำนึกของเด็กให้เห็นความสำคัญของภูมิปัญญาในชุมชน และควรจัดทำทำเนียบภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งประเภทบุคคล และสถานที่ เป็นภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งสามารถใช้บริการได้ทุกโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1. การนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

จากผลการวิจัย พบว่า การนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง และไม่เป็นที่ไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า การนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่ผ่านมายังขาดการสร้างแรงจูงใจให้เด็กเห็นความสำคัญของท้องถิ่น และเห็นช่องทางที่จะใช้ชีวิตในชุมชนอย่างมีความสุข และเป็นประโยชน์ ทำให้ผลการวิจัยได้ผลการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนควรมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากแบบเดิมที่เป็นผู้สอน ผู้นำเสนอบรรยายเนื้อหาเป็นส่วนใหญ่ มาเป็นรูปแบบของการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการและการนำไปใช้ประโยชน์

ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษาในมาตรา 22-25 สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ครูผู้สอนต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติโดยจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นตลอดเวลา ทุกสถานที่ โรงเรียนต้องจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ ตลอดจนแหล่งเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ดี พบว่า ผลการวิจัยนี้ก็สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พวงรัตน์ วิทิตมากรณ์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้แหล่งความรู้ในชุมชนในการเรียนการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนใช้แหล่งความรู้ในชุมชนในการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) ในด้านต่าง ๆ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภาษิต บุษมมงคล (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญธรรม ปานเพชร (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ มีการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. เปรียบเทียบการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน คือ ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่

จากผลการวิจัย พบว่า

การนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่ มีการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05 และเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

ที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ขนาดของโรงเรียนมีผลต่อการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยจะเห็นได้ว่าโรงเรียนขนาดใหญ่มีการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้เนื่องมาจากความพร้อมทางด้านปัจจัยที่สนับสนุนส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละโรงเรียนมีความพร้อมต่างกัน โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีความพร้อมในทุกๆ ด้านมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบกับแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในแต่ละชุมชนจะมีสภาพที่แตกต่างกัน ซึ่งโรงเรียนจะต้องรู้จักเลือกใช้ให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น ตลอดจนมีความเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระในรายวิชาต่างๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 22-25 สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ครูผู้สอนต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติโดยจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นตลอดเวลา ทุกสถานที่ โรงเรียนต้องจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ ตลอดจนแหล่งเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

จากผลการวิจัย พบว่า

3.1 ด้านแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้บางแห่งอยู่ไกลจากโรงเรียน และควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มากกว่านี้ ดังนั้นควรจัดทำเป็น CD สารคดีเพื่อประโยชน์แก่การเรียนรู้ของเด็ก และประหยัดค่าเดินทาง และโรงเรียนควรเน้นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติให้มากที่สุด เพราะจะทำให้เด็กได้เรียนรู้และสัมผัสกับธรรมชาติ

3.2 ด้านแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น แหล่งเรียนรู้บางประเภทโรงเรียนไม่ได้บริหารจัดการประมาณ เช่น ห้องปฏิบัติการต่างๆ และแหล่งเรียนรู้บางแห่งอยู่ไกลจากโรงเรียน

ลำบากในการเดินทาง ดังนั้น ควรจัดสรรงบประมาณให้ทั่วถึง และควรจัดทำเป็น CD สารคดี เพื่อประโยชน์แก่การเรียนรู้ของเด็ก และประหยัดค่าเดินทาง

3.3 ด้านแหล่งเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรบุคคล ครูผู้สอนยังไม่สร้างความตระหนัก ให้เด็กเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาของชุมชน และวิทยาการพิเศษในชุมชนมีไม่เพียงพอ กับความต้องการของสถานศึกษา ดังนั้น ครูต้องช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดความตระหนัก และสร้าง จิตสำนึกของเด็กให้เห็นความสำคัญของภูมิปัญญาในชุมชน และควรจัดทำทำเนียบภูมิปัญญา ท้องถิ่นทั้งประเภทบุคคล และสถานที่ เป็นภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งสามารถ ใช้บริการได้ทุกโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยการศึกษาการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีข้อเสนอแนะเพื่อการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรประชาสัมพันธ์ให้ข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษามีความตระหนักและเห็นประโยชน์ของการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน

1.2 โรงเรียนควรสำรวจและจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ใน ชุมชนทั้งประเภทบุคคล และสถานที่ไว้อย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน เพื่อประโยชน์ต่อการ ใช้งาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลกระทบในการนำแหล่งเรียนรู้มาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ควรศึกษาองค์ประกอบที่เหมาะสมในการนำแหล่งเรียนรู้มาจัดกิจกรรมการเรียน การสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน